”Sinä saat olla sinä ”

3.5.2019

Koulukiusaaminen on koulussa tai muussa oppilaitoksessa tapahtuvaa henkistä ja fyysistä väkivaltaa. Koulukiusaaminen on tarkoituksellista, suunnitelmallista ja mahdollisesti toista vahingoittavaa. Periaatteessa kuka tahansa lapsi tai nuori voi joutua kiusatuksi koulussa. Koulukiusaaminen on uhrilleen henkisesti vahingollista, aiheuttaen traumoja, jotka saattavat säilyä jopa aikuisuuteen saakka. Koulukiusaaminen lisää lapsen ja nuoren turvattomuuden tunnetta ja on uhka terveydelle, hyvinvoinnille ja koulumotivaatiolle. Kiusaaminen vaikuttaa kouluviihtyvyyteen, heikentää koulu- ja opintosuorituksia aiheuttaen poissaoloja. Koulukiusatuilla on keskimäärin enemmän mielenterveyden häiriöitä, erilaisia psyykkisiä ongelmia, itsetunto-ongelmia ja ihmissuhdeongelmia. Koulukiusatut kärsivät usein yksinäisyydestä, ahdistuneisuudesta ja masentuneisuudesta. Kiusaaminen aiheuttaa myös epäluottamusta toisiin ihmisiin ja syrjäytymistä. Lapsuudessa koettu jatkuva kiusaaminen on yhteydessä aikuisiällä masennukseen ja itsetuhoisuuteen. Pahimmillaan kiusaaminen jatkuu koko kouluajan ja jättää jälkensä kiusattuun pysyvästi. THL:n kouluterveyskysely vuodelta 2017, jossa kartoitettiin suomalaisissa peruskouluissa tapahtuvaa kiusaamista, tulokset olivat surullisen korkeita ja ne kertoivat, että monet oppilaat kokevat jopa päivittäin jonkinasteista kiusaamista kouluvuosiensa aikana. (Kouluterveyskysely THL 2017).

Sosiaalinen media ja nykymaailman teknologia ovat tuoneet tullessaan sen, ettei kiusaaminen monissa tapauksissa jää pelkästään koulun alueiden sisälle koulupäiviin, vaan kantautuu kotiin asti, ja siten kiusauksen uhrit elävät jatkuvassa ahdistuksen kierteessä.

Vuosien traumat

Kiusaajat aiheuttavat kiusauksen kohteille vuosien traumat. Kiusatut ovat monesti joukkonsa “erilaisia”, ujoja, hiljaisia, epävarmoja tyyliltään, seksuaaliselta suuntautumiseltaan, poliittiselta tai uskonnoltaan erilaisia persoonia ja ihmisiä. Kiusaaja kokee vallantunnetta ja väärää mielihyvää saadessaan haluamansa reaktion toiseen ihmiseen. Kiusaamisella on erilaisia määritelmiä, mutta yleisesti sillä tarkoitetaan toistuvaa ja tarkoituksellista yhden oppilaan loukkaamista, nöyryyttämistä tai satuttamista. Kiusattu on toiminnan kohde, hän ei koe pystyvänsä puolustautumaan tasavertaisesti. (Hästbacka N. 2018)

Ongelma on koko Suomen laajuinen yhteiskunnallinen ilmiö. Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen on ottanut tähän ajankohtaiseen asiaan kantaa. Grahn-Laasosen mukaan tähän aiheeseen pitäisi ruonjuuritasolla panostaa entistä enemmän.

Kiusaamisesta ei kerrota

Kiusaamista, syrjintää, väkivaltaa ja seksuaalista häirintää esiintyy edelleen kouluissa, oppilaitoksissa ja vapaa-ajalla. Siihen puuttuminen vaatii sovittuja toimintatapoja ja toimivat rakenteet. Suurin osa kiusaajista jää piiloon, sillä siitä ei aina kerrota aikuisille.

THL:n Kouluterveyskysely toteutetaan uudelleen vuoden 2019 aikana sisältäen lisäksi uusia kysymyksiä, joissa painottuu lasten väkivaltakokemuksista kysyminen. Uusien kysymysten kehittämisessä on huomioitu kansainväliset suositukset ja mittaristot.

Oppilaitosympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä yhteisön hyvinvoinnista huolehtiminen ja näiden edistäminen on lainsäädännössä monille toimijalle säädetty tehtävä. Turvalliseksi koettu koulu tai oppilaitos on oppilaan ja opiskelijan viihtymisen edellytys. Koulukiusaaminen lisää oppilaan ja opiskelijan turvattomuuden tunnetta ja on uhka terveydelle, hyvinvoinnille ja koulumotivaatiolle.

SeAMKPro-projektissa kiusaamisen ennaltaehkäisyä

Kiusaamisen ja häirinnän ennaltaehkäisy on äärimmäisen tärkeä, ajankohtainen ja tarvitsee enemmän huomiota ja toimenpiteitä suomalaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseksi sekä lisäämiseksi. Koulukiusaamisen ehkäisemiseen ja vähentämiseen voidaan pyrkiä vaikuttamaan kouluissa myös mielenterveyttä edistävillä ja oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja vahvistavilla käytänteillä.

Tähän osaltaan vastasivat SeAMKPron opiskelijat toteuttaessaan oman projektinsa teemapäivän ”Sinä saat olla sinä ” eteläpohjalaisella yläasteella. Aihe toimintapäivässä oli osana kyseisen koulun teemaviikkoa, jonka tavoitteena oli toisen hyväksyminen omana itsenään, toisen huomioiminen, vuorovaikutustaidot ja kiusaamisen ennaltaehkäisy. SeAMKPro on monialainen projektioppimisympäristö, jossa opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat yrityselämän projekteja monialaisissa tiimeissä. SeAMKPro opintojen kautta opiskelija saa arvokasta työkokemusta, kerryttää opintopisteitä, oppii tärkeitä työelämätaitoja ja saa kokemusta projektityöskentelystä. SeAMKProssa työtehtävät tulevat suoraan työelämätahoilta, joten työelämälähtöisyys on vahvasti läsnä koko oppimisen ajan. Opiskelijoiden toteuttamaan teemapäivään yläasteella sisältyi paljon toiminnallisia harjoitteita ja aktiviteetteja, joissa korostuivat toisen kohtaaminen ja huomioiminen sekä arvostaminen.

Riitta Kiili
fysioterapian lehtori
SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Lähteet:

Kouluterveyskysely THL 2017. [Verkkopalvelu]. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavana: https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely.

Hästbacka, N. 2018. Monialainen verkostotyö ja koulukiusaaminen. Tapaustutkimus Aseman Lapset ry:n K-0 hankkeesta. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 130. Saatavana: https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/2018_hastbacka_monialainen_verkostotyo_pdf.pdf.